

2011

RECURSOS WEB per l'ús d'un Llenguatge No Sexista

Amb l'aprovació del Pla d'Igualtat de Gènere de Corbera de Llobregat (2009-2013) l'Ajuntament vol fomentar mesures que facilitin el camí cap a la Igualtat. Aquest recull vol ser una eina per fer possible el canvi cap a una utilització no sexista del llenguatge.

2011 Recull de recursos web per l'ús d'un llenguatge no sexista. Ajuntament de Corbera de Llobregat

INDEX

1. Introducció.....	3
2. Eines informàtiques.....	4
3. Documents per a la sensibilització.....	5
4. Manuals de llenguatge administratiu.....	6
5. Guies i manuals d'aprofundiment.....	7
6. Recomanacions de llenguatge no sexista als mitjans de Comunicació.....	10
7. Materials didàctics.....	12

1. INTRODUCCIÓ

El Pla d'Igualtat de Gènere de l'Ajuntament de Corbera insisteix que és necessari canviar la nostra manera de parlar i escriure per visibilitzar, respectar i reconèixer tot allò que tant les dones com els homes aporten, i han aportat, a la nostra societat.

Aquest és un assumpte que suscita reaccions oposades. D'una banda, se sol considerar que l'ús sexista del llenguatge té poca importància, “*millor seria que l'esforç fos dirigit a coses de major rellevància*”; i, d'altra banda, se sol negar que s'estigui fent un ús incorrecte del llenguatge “*però, quina ximpleria!, si tothom sap que el masculí abasta tant als homes com a les dones, per què cal canviar-ho?*”.

No obstant això, com ho acrediten nombroses investigacions, el llenguatge, com a construcció social, té una importància fonamental en el desenvolupament de les persones per la seva estreta relació amb el pensament i perquè, a més de nomenar la realitat, també la interpreta i la crea a través de conceptes.

D'altra banda, vivim en una societat en la qual, malgrat els avanços que s'estan produint, assigna sistemes de valors, pautes de comportament i rols diferents, amb diferent reconeixement social a dones i homes impeding la igualtat d'oportunitats i el ple desenvolupament de les persones independentment del seu sexe. El llenguatge és una eina de comunicació que reflecteix aquesta situació i el nostre concepte sobre la realitat que ens envolta. Si utilitzem un llenguatge sexista, estem invisibilitzant una part important de la població, per tant, estem reflectint, a través del llenguatge, una visió parcial i inexacta de la realitat.

Sortosament, també podem emprar el llenguatge com un instrument per al canvi. En aquest sentit, aquesta guia pretén ser una font de recursos web pràctics per a impulsar i facilitar aquest canvi.

De cada recurs, classificat funcionalment per a facilitar la seva consulta i utilització per part de la ciutadania, s'inclou la referència bibliogràfica, així com l'enllaç a la pàgina web i una breu descripció.

2. EINES INFORMÀTIQUES

En aquest apartat trobareu un seguit d'aplicacions informàtiques que s'instal·len en l'ordinador i funcionen com un corrector tot detectant, proposant alternatives, i ajudant a modificar aquelles expressions sexistes que hem emprat dins d'un text.

4

Nom de l'aplicació
Entitat
Enllaç
Descripció

INTRO

Generalitat de Catalunya

<http://www20.gencat.cat/portal/site/icdones/>

Programari informàtic que pretén facilitar la revisió de texts contra l'ús androcèntric o sexista del llenguatge. Funciona de manera similar als altres analitzadors lingüístics, detectant aquelles paraules que poden tenir una connotació sexista o androcèntrica i oferint alternatives pels casos en què sigui necessari.

Nom de l'aplicació
Entitat
Enllaç
Descripció

NOMBRA EN RED

Instituto de la Mujer

www.mtas.es/mujer/descarga/NombraEnRedSetup.exe

Software lliure i gratuït que es compona d'una base de dades i una eina de consulta. Ofereix propostes de redacció d'alternatives que facilita un ús d'un llenguatge inclusiu, dintre d'un llistat de termes recollits.

És indispensable instal·lar el software en local, a l'ordinador d'ús habitual, tal i com s'instal·la qualsevol diccionari electrònic.

Es complementa amb la publicació *En femenino i en masculino*.

www.inmujer.migualdad.es/mujer/publicaciones/docs/Nombra%20en%20red.pdf

Nom de l'aplicació

THEMIS- Lenguaje no sexista en busca de la igualdad mujer-hombre

Entitat

The Reuse Company

Enllaç

www.reusecompany.com/producto.aspx?Id=17 (demo)

Descripció

Software de pagament que s'instal·la en cada equip i serveix per detectar els usos sexistes de la llengua, oferint alternatives similar als correctors de text.

Permet el coneixement previ del producte mitjançant una demo.

3. DOCUMENTS PER A LA SENSIBILITZACIÓ

Tot canvi d'hàbits, s'inicia amb la consciència de que estem realitzant una acció de forma errònia i/o millorable. Els articles recollits en aquest apartat volen contribuir a aquest inici del procés en el canvi de percepció de la importància que juguen les paraules en la configuració de la realitat social.

5

Referència bibliogràfica	Lledó, Eulàlia (2004). <i>La violencia en el idioma</i> . El País.
Entitat	Diari El País
Enllaç	http://www.ciudaddemujeres.com/articulos/La-violencia-en-el-idioma
Sinopsi	Article que reflexiona de com la Real Academia tracta el tema de la violència de gènere. Amb exemples molt il·lustratius.

Referència bibliogràfica	<i>Las palabras también discriminan</i> (2005). Revista Consumer, febrero. 2pp
Entitat	Revista Consumer
Enllaç	revista.consumer.es/web/es/20050201/pdf/miscelanea.pdf
Sinopsi	Article breu que explica les principals formes de sexisme lingüístic i ofereix consells per començar a utilitzar una pràctica no discriminatòria

Referència bibliogràfica	Andrés, Soledad de (2002). "Arquitectas, ingenieras, ministras, obispas, toreras..." <i>El cajetín de la Lengua. El lenguaje en los medios de comunicación</i> . Universidad Complutense de Madrid.
Entitat	Universidad Complutense de Madrid
Enllaç	http://www.ucm.es/info/especulo/cajotin/arquite2.html
Sinopsi	Article que ens fa reflexionar sobre termes recollits pel diccionari de la RAE, alguns amb definicions misògines i d'altres que no acceptem encara perquè "ens sona malament"

Referència bibliogràfica	Meana, Teresa (2006). <i>El sexismo en el lenguaje</i>
Entitat	Educación en igualdad
Enllaç	http://www.mujeresenred.net/news/article.php3?id_article=832
Sinopsi	Breu article que abasta des de la manca de sensibilització en el canvi de model de comunicació androcèntric, fins la invisibilització de les escriptores.

4. MANUALS DE LLENGUATGE ADMINISTRATIU

Referència bibliogràfica	Ajuntament de Cerdanyola del Vallès (2008). <i>Guia per un Llenguatge Administratiu No Discriminatori vers les Dones</i> . 39pp.
Entitat	Ajuntament de Cerdanyola del Vallès
Enllaç	http://www.adpc.cat/03_not/imatges/guia%20amb%20segueretat.pdf
Sinopsi	Manual que ens facilita exemples pràctics pel llenguatge administratiu en perspectiva d'igualtat, recollint diferents tipus de textos (textos legals i normatius, oficis, formularis, etc.)
Referència bibliogràfica	Mateu, Joana M. i altres (2006). <i>Llenguatge per a la igualtat a l'administració</i> . 32pp.
Entitat	Institut Balear de la Dona
Enllaç	www.caib.es/govern/archivo.do?id=134136
Sinopsi	Manual que ens enumera de forma clara "tot allò que hem d'evitar" donant exemples de l'ús correcte.
Referència bibliogràfica	Plan estratégico para la Igualdad (2005). <i>Uso igualitario del lenguaje administrativo</i>
Entitat	Diputación de Cádiz
Enllaç	http://www.dipucadiz.es/opencms/export/sites/default/dipucadiz/areas/igualdad/igual_muj/docum_int/MANUAL_CURSO_USO_IGUALITARIO LENGUAJE.pdf
Sinopsi	Material per la realització d'un curs de sensibilització i desenvolupament d'eines per assolir un llenguatge igualitari, afavorint la reflexió entorn d'un ús sexista i androcèntric el llenguatge mitjançant exemples pràctics.
Referència bibliogràfica	AYALA , MARTA i altres (2002) <i>Manual de lenguaje administrativo no sexista</i> . Màlaga. Universidad de Málaga. Asociación de Estudios Históricos de la Mujer
Entitat	Ajuntament de Màlaga
Enllaç	www.aytomalaga.es/pls/portal30/docs/folder/mujer/manual_no_sexista.pdf
Sinopsi	Manual que ens enumera de forma clara "tot allò que hem d'evitar" donant exemples de l'ús correcte.

5. GUIES I MANUALS D'APROFUNDIMENT

Referència bibliogràfica (2006). *Guia de llenguatge no sexista per a treballar la responsabilitat social en l'àmbit de les PIMES*.
Entitat SURT, Associació de Dones per a la Inserció Laboral
Enllaç http://surt.org/accions/guia_equalressort.pdf

Sinopsi L'objectiu d'aquesta guia és proporcionar una eina per a la utilització d'un llenguatge no sexista en el procés d'acompanyament a les PIMES cap a una responsabilitat social que millori la qualitat de l'ocupació.

Referència bibliogràfica Lledó, Eulàlia. i altres (2005). *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*. Col·lecció Criteris lingüístics, 6. Barcelona: Generalitat de Catalunya. 33pp.

Entitat Institut Català de les Dones. Generalitat de Catalunya
Enllaç <http://www20.gencat.cat/Autoservei/pdf/marcar.pdf>

Sinopsi Guia pràctica que ens ofereix diversos recursos, a combinar, per tal d'evitar la discriminació per raó de sexe en el llenguatge.

Referència bibliogràfica Lledó, Eulàlia (2005). *De llengua, diferència i context*. Barcelona: Ed. Quaderns de l' Institut; 3, Institut Català de les Dones.

Entitat Institut Català de les Dones. Generalitat de Catalunya
Enllaç http://www20.gencat.cat/docs/icdones/Documents%20web%20antiga/Arxiu/pub_quaderns3.pdf

Sinopsi Reflexions imprescindibles entorn de l'ús androcèntric i sexista de la llengua, una qüestió que ha despertat opinions diverses però que ens obliga, a totes i a tots, a fer un esforç comú per superar els biaixos presents a la llengua.

Referència bibliogràfica Lledó, Eulàlia (2007). *Esports, dones i llengua*. Barcelona: Unió de Federacions Esportives de Catalunya

Entitat Consell Català de l'esport
Enllaç http://www.ufec.cat/cont/webs_interes/obtenir_arxiu.php?id=40

Sinopsi Sèrie de publicacions composta per:
Volum 1. Estatus: un model.
Volum 2. Normatives de competició, reglamentacions i documents administratius.
Volum 3. Manual d'aprenentatge.

Referència bibliogràfica Lledò, Eulàlia (2006). *En femenino y en masculino. Las profesiones de la A a la Z*. Madrid: Instituto de la Mujer.

Entitat Instituto de la mujer

Enllaç <http://www.inmujer.migualdad.es/mujer/novedades/docs/las%20profesiones%20en%20fem%20y%20masc.pdf>

Sinopsi Eina que facilita la solució dels dubtes en la denominació d'oficis, càrrecs i professions de com es concreten en termes femenins.

Referència bibliogràfica *Guia de llenguatge no sexista* (2010) . Ajuntament de Mollet del Vallès. 17pp.

Entitat Ajuntament de Mollet del Vallès

Enllaç www.diba.cat/participacio/dretshumans/.../GuiaLlenguatgeNoSexista.pdf

Sinopsi Guia que de forma breu i concreta ens dona fórmules per fer ús d'un llenguatge no sexista. Incorpora un glossari de conceptes i un recull de les lleis aplicables.

Referència bibliogràfica *Guía para el uso no sexista de la lengua castellana i de imágenes en la UPV/EHU*. 37pp.

Entitat Universidad del País Vasco

Enllaç www.berdintasuna.ehu.es/p234-content/es/contenidos/.../GUIA.pdf

Sinopsi La guia ofereix un recull d'arguments, a favor i en contra, del ús sexista del llenguatge. Així com elements morfosintàctics o d'imatges que produeixen llenguatge sexista, amb exemples i alternatives.

Referència bibliogràfica VV.AA (1999) *En femenino i en masculino*. Instituto de la mujer. 88pp.

Entitat Instituto de la mujer. Ministerio de trabajo

Enllaç www.inmujer.migualdad.es/mujer/publicaciones/docs/enfemenino.pdf

Sinopsi Conjunt de ponències presentades en el seminari de llenguatge celebrat en 1998 per l'Institut de la dona-col·lectiu Nomena.

Referència bibliogràfica Eulàlia Lledó, Eulàlia (2009) *Guía de lenguaje para el ámbito del deporte*. Vitoria: Emakunde [Guías 18]. 78pp.

Entitat Instituto Vasco de la mujer

Enllaç http://www.emakunde.euskadi.net/u72-publicac/es/contenidos/informacion/pub_guias/es_emaku

Sinopsi

[nde/adjuntos/guia_lenguaje_deport_es.pdf](#)

Revisió de documents vinculats al món esportiu per assenyalar aquells punts on s'evidencia un ús d'un llenguatge sexista i ens dóna estratègies de com canviar-ho.

Referència bibliogràfica

Eulàlia Lledó, Eulàlia (2009) *Guía de lenguaje para el ámbito de la salud*. Vitoria: Emakunde [Guías 17]. 80pp.

Entitat
Enllaç

Instituto Vasco de la mujer
http://www.emakunde.euskadi.net/u72-publicac/es/contenidos/informacion/pub_guias/es_emakunde/adjuntos/guia_lenguaje_sani_es.pdf

Sinopsi

Revisió de documents vinculats a l'àmbit de la salut per assenyalar aquells punts on s'evidencia un ús d'un llenguatge sexista i ens dóna estratègies de com canviar-ho.

Referència bibliogràfica

(1992) *Recomanacions per a l'ús no sexista del llenguatge*

Entitat
Enllaç

UNESCO
http://www.unescocat.org/fitxer/514/llenguatge_nosexista.pdf

Sinopsi

El document s'inicia sensibilitzant-nos per fer evolucionar el llenguatge al mateix ritme que evoluciona la societat, per després passar a enumerar els casos més freqüents de sexisme al llenguatge i les seves solucions.

6. RECOMANACIONS DE LLENGUATGE NO SEXISTA ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Referència bibliogràfica
Entitat
Enllaç

Recomanacions sobre el tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació (2010).

Generalitat de Catalunya

<http://www20.gencat.cat/docs/icdones/02%20Serveis/Arxiu%20docs/recomanacions2009cat.pdf>

Sinopsi

Aquest document va sorgir d'una iniciativa col·lectiva per part dels agents socials implicats en l'abordatge del fenomen de la violència masclista a través dels mitjans de comunicació. Conté 15 recomanacions i suposa l'adaptació al tractament actual d'aquesta violència en els mitjans de comunicació, així com a les normatives vigents.

10

Referència bibliogràfica
Entitat
Enllaç

Sexisme als mitjans de comunicació.

Institut Català de les Dones. Generalitat de Catalunya

<http://www20.gencat.cat/portal/site/icdones/menuitem.cd59b061552b62b439a72641b0c0e1a0/?vgnextoid=7141f89ff7fcd110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=7141f89ff7fcd110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

Sinopsi

Des de l'Institut Català de les Dones es gestionen les queixes i els comentaris positius de la ciutadania pel que fa al tractament que es fa de les dones en els missatges que emeten i publiquen els mitjans de comunicació. L'objectiu és visibilitzar tant la cultura de la discrepància pel que fa a missatges, evidents o subliminals, que suposen una discriminació de les dones, com les bones pràctiques que poden servir d'exemple positiu a seguir.

Referència bibliogràfica

Decàleg per a una millor representació de les dones en els mitjans de comunicació (2010).

Entitat
Enllaç

Observatori de les dones en els mitjans de comunicació.

http://www.observatoridelesdones.org/remaginat/reimaginat_dones.html#3

Sinopsi

El decàleg vol funcionar com a plec d'orientacions i recomanacions per als mitjans de comunicació. El procés d'elaboració ha permès debatre i reflexionar críticament i en profunditat sobre la representació de les dones que fan els mitjans de comunicació.

Referència bibliogràfica
Entitat
Enllaç

Decálogo para la no exclusión ni autoinclusión de las mujeres en los medios de comunicación.

Xarxa europea de dones periodistes

http://www.mujaeresperiodistas.net/00_documentos/cartel_decalogo.pdf

Sinopsi

Decàleg que amb reflexions, xifres i preguntes ens convida a replantejar-nos la paritat de gènere als mitjans de comunicació. En temes com el llenguatge empleat, els conceptes, les imatges, o la presència de personatges femenins, entre altres dins dels mitjans de comunicació.

7. MATERIALS DIDÀCTICS

Documents amb exercicis pensats per treballar-los un cop es tingui coneixement teòric i es vulgui realitzar alguna pràctica per finançar l'aprenentatge. El seu ús pot ser tant a nivell personal com o a nivell grupal.

12

Referència bibliogràfica

Lledó, Eulàlia. *Nombrar a las mujeres, describir la realidad: la plenitud del discurso. Claves para tratarse bien en la lengua, claves también para caer en la cuenta cuando esto no ocurre y entender por qué i cómo.* Gobierno Vasco. Fondo social Europeo. 37pp.

Entitat Enllaç

Emakunde

cdd.emakumeak.org/ficheros/0000/0138/Lenguaje_1.pdf

Sinopsi

L'objectiu d'aquesta sèrie d'exercicis es desenvolupar una nova percepció davant els discursos, ajudant a distingir sexisme d'androcentrisme.

Referència bibliogràfica

Rodriguez, Gloria (2003) *¿Què es...? El lenguaje sexista. Materiales didacticos para la coeducació.* Construyendo contigo la igualdad. Instituto Asturiano de la Mujer. 22pp.

Entitat Enllaç

Instituto Asturiano de la mujer

<http://www.educandoenigualdad.com/spip.php?article272>

Sinopsi

Exercicis amb preguntes per la reflexió que afavoriran l'explicació de què és el sexisme lingüístic.

Referència bibliogràfica

Cañego, Vladimir. *Lenguaje sexista. Ejercicios en línea para trabajar en el aula.* IES Reyes de España IES Reyes de España. Linares (Jaén)

Entitat Enllaç

http://www.educacionenvalores.org/article.php3?id_articulo=1773

Sinopsi

La Web d'aquest institut conté diversos materials per treballar a l'aula sobre coeducació. Afegeix en línia exercicis pràctics sobre llenguatge sexista, per posar-nos a prova.

Referència bibliogràfica

Usos no sexistas del lenguaje

Entitat Enllaç

Bizkaia Parekatuz- Fondo Formación Euskadi

www.bizkaia.net/.../Güeñes_Presentacion%20uso%20lenguaje.pdf

Sinopsi

Presentació en power point que recull els principals

objectius a eradicar en l'ús de la llengua des d'un punt sexista i dóna directrius generals per evitar el sexisme lingüístic.

Referència bibliogràfica

Rodríguez, Gloria (2003) *¿Qué es...? El lenguaje sexista. Materiales didacticos para la coeducació. Coleccion Construyendo contigo la igualdad.* Edita Instituto Asturiano de la Mujer

Entitat Enllaç

Instituto Asturiano de la Mujer
institutoasturianodelamujer.com/iam/wp-content/.../IAM-U_210374_n2.pdf

Sinopsi

Materials per treballar a l'aula amb exercicis pràctics per afavorir la reflexió i debat.

